

Mateřské školy jsou podle RVP PV povinny akceptovat přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítat do obsahu, forem a metod vzdělávání. Školní inspektoři sledovali využívání metod a forem práce pedagogů, vyhodnocovali jejich účelnost vzhledem k efektivní podpoře rozvoje a individuálních vzdělávacích potřeb každého dítěte a tím mj. posuzovali kvalitu poskytovaného vzdělávání. Tak jako v předchozích letech upozorňuje ČŠI na negativní skutečnost, kterou je plošné využívání výjimky z nejvyššího povoleného počtu dětí na třídu z 24 na 28 a na vysoký počet dětí ve třídách vzhledem k požadavkům na vzdělávání stanovených v RVP PV.

Pedagogové při celodenní práci s dětmi využívají především tyto formy vzdělávání: frontální vzdělávání (hromadná práce se všemi přítomnými dětmi), práci v menších skupinách, kooperativní spolupracující skupinovou práci, samostatnou individuální činnost či práci ve dvojicích. Mezi neúčinnější formy práce s dětmi se řadí skupinová a kooperativní práce. V 51,9 % hospitací v průběhu celodenního vzdělávání byla zaznamenána práce v menších skupinách, která byla z 98,3 % účelná vzhledem ke zvoleným činnostem. Kooperativní formy byly zařazeny pouze ve 22,7 % sledovaných aktivit. Nejvyšší zastoupení měly frontální (52,7 %) a individuální formy práce (65,4 %). Za negativní zjištění lze považovat skutečnost, že učitelé při didakticky zacílených činnostech stále preferují frontální vzdělávání před ostatními formami. Potvrdil se však pozitivní vliv zvyšující se kvalifikovanosti předškolních pedagogů vzhledem k využívání různorodých forem práce s dětmi. Kvalifikovaní učitelé ve větší míře upřednostňují skupinovou, kooperativní a individuální formu před hromadným frontálním vzděláváním. Nekvalifikovaní pedagogové zařazují ve velké míře pouze frontální a individuální formy vzdělávání, a to z toho důvodu, že zařazování pestřejších forem práce organizačně nezvládají.

Negativním zjištěním je skutečnost, že pedagogové sice využívají individuální formy práce s dětmi, avšak nedokážou efektivně vyhodnotit a využít své podněty a zjištění k systematickému sledování vzdělávacího pokroku dítěte. V 35,7 % hodnocených MŠ (tedy v 308 z 862 MŠ) nejsou využívána zjištění o pokrocích dítěte k plánování a realizaci vzdělávacích aktivit zohledňujících jeho individuální potřeby a možnosti. Přesto pedagogové v 86 % škol systematicky promýšleli a připravovali vzdělávání v souladu s vědomostními, dovednostními i postojeovými cíli definovanými v RVP PV a potřebami dětí.

Pro optimální rozvoj osobnosti každého dítěte je nezbytné uplatňovat v předškolním vzdělávání odpovídající metody práce. Z 5 993 provedených hospitací vyplynulo, že učitelé aktivně využívají z 83 % dovednostně-praktické metody, které připravují děti na reálný život. Dochází zde např. formou nápodoby, experimentování, manipulování s předměty k podpoře jemné a hrubé motoriky, logického uvažování a kritického myšlení i poznávání a chápání zákonitostí světa kolem nás. Aktivizující metody byly účelně využity v 52,1 % a podpořily rozvoj sociálních, kognitivních, kreativních, tělesných, volních a estetických dovedností i vědomostí dětí. Taktéž pravidelné zařazování komunikativních metod vzdělávání jako je vyprávění, vysvětlování či rozhovor, které byly realizovány v 55,4 % hospitací, podporuje rozvoj verbálních i neverbálních dovedností dětí a jejich kultivovaného projevu. Značné nedostatky mají MŠ v oblasti zařazování projektového vzdělávání (11,4 %), problémového učení (20,9 %) a v práci s knihou – textem, obrázkovým materiálem (19,2 %).